



T.C.
ÇEVRE VE ŞEHİRCİLİK BAKANLIĞI
Strateji Geliştirme Başkanlığı

Sayı : 30824082/610- / 77982
Konu : Yazılı soru önergeleri

.../.../2020

27 Mart 2020

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Milletvekillerimiz tarafından şahsıma yöneltilen ve ilişik listede; TBMM Esas numaraları, Bakanlığımıza geliş tarih-sayıları ile konuları belirtilen yazılı soru önergeleri incelenmiş olup, söz konusu önergelerde yer alan hususlara ilişkin cevaplarımız ekte sunulmuştur.

Bilgilerinizi ve gereğini arz ederim.


Murat KURUM
Bakan

EKLER:

- Liste (8 Adet- 8 Sayfa)
- Cevap yazısı (43 Adet, 76 Sayfa)



**İZMİR MİLLETVEKİLİ
SAYIN MURAT ÇEPNİ'NİN
TBMM 7/24174 ESAS SAYILI
YAZILI SORU ÖNERGESİNE DAİR
SORULAR VE CEVAPLARI**

SORULAR:

İstanbul, İzmir, Ankara ve Bursa başta olmak üzere Türkiye'de önceki yıllara göre hava kirliliğinde artış gözlenmektedir. Türkiye için hava kirliliğine bağlı ölümlerin sayısı, OECD tarafından her yıl yaklaşık 30 bin olarak tahmin edilmektedir.

Dünya Sağlık Örgütü'nün (DSÖ) raporlarına göre, dünya çapında her yıl, yaklaşık 7 milyon insan hava kirliliği nedeniyle hayatını kaybetmektedir. DSÖ, 2019 yılı için, sağlık açısından en önemli 10 tehdit arasında ilk sıraya hava kirliliği ve iklim değişikliği sonucu ortaya çıkan sağlık sorunlarına yer vermektedir. Solunum fonksiyonlarındaki olumsuz etkileri ile astım, nefes darlığı, akciğer kanseri gibi hastalıklara neden olmaktadır. Ayrıca kalp damar hastalıklarında artışa neden olmakla birlikte, pıhtı oluşumu, felç, kalpte ritim bozukluklarına yol açmaktadır.

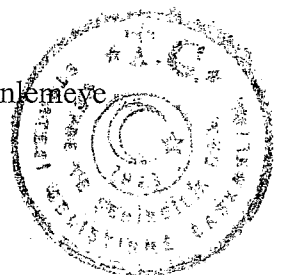
Ülkemiz mevzuatındaki hava kirliliği sınır değerleri AB mevzuatındaki sınır değerlerin yaklaşık iki katıdır. Örneğin; ülkemizde 24 saatlik ortalama S02 (Kükürtdioksit) sınır değeri 225 m.g/m3 iken bu değer AB'de 125 mg/m3 olarak uygulanmaktadır. Benzer şekilde PM10 (Partikül Madde) sınır değeri ülkemizde 90 mg/m3 iken AB'de 50 mg/m3 olarak uygulanmaktadır. DSÖ verilerine göre Türkiye'nin havası, AB'ye göre en az % 33.4 daha kirlidir.

TMMOB Çevre Mühendisleri Odası'nın hava kirliliği raporunda en dikkat çekici durum ölçüm istasyonlarının son bir yıldır yeterli ölçüm yapmadığı, en önemli kirlilik parametrelerini ölçmediğidir. PM2,5 parametresine göre, 313 istasyonun 68 tanesinde ölçüm yapılmıştır ve ölçüm yapılan istasyonların % 69'unda güvenli veri alımı yoktur. PM10 parametresine göre, 219 istasyonun % 38'inde güvenli veri alımı yoktur. Yaklaşık 60 milyon kişi PM10 yıllık ortalama limitin aşıldığı ve yaklaşık 20 milyon kişi ise soluduğu hava hakkında yorum yapılamayan yerlerde yaşamaktadır. Saatlik ve günlük S02 (kükürtdioksit) ölçümü yapan 81 ildeki 213 istasyonun %44 'ünde güvenli veri alımı yoktur ve yaklaşık 30 milyon kişi güvenli veri alımının olmadığı bu bölgelerde yaşamaktadır. N02 (azotdioksit) parametresine göre, 173 istasyonun % 56' sında güvenli veri alımı yoktur. CO (karbonmonoksit) parametresine göre 101 istasyonun % 63' ünde güvenli veri alımı yoktur.

Bu bağlamda;

1- Bakanlığınız çevre kirliliğine dair gerekli denetlemeleri ne sıklıkla yapıyor?

2- Çevre kirliliğine karşı Bakanlığınızın bir çalışması var mıdır? Çevre kirliliğini önlemeye yönelik adımlar atılacak mıdır?



- 3- Bakanlığınızca yürütülen Hava Kalitesi Değerlendirme ve Yönetimi Yönetmeliği'ne uygunluk kontrol ediliyor mu?
- 4- Ülkemizde kaç noktada hava kalitesi verileri izleme istasyonu vardır? Bu istasyonlarda ölçülen verilerdeki hata payı yüzde kaçtır? Bu istasyonların bakım ve kalibrasyonu yapılmakta mıdır?
- 5- Hava kirliliğine sebep olan bazı önemli parametrelerin ölçülmemesinin sebebi nedir? Bu parametreleri ölçmek için bir çalışma ne zaman başlatılacaktır?
- 6- Uygulanan mevzuattaki sınır değerlerin AB standartlarına göre düzenlenmesine yönelik bir çalışmanız var mıdır?
- 7- Bakanlığınız Paris İklim Anlaşması'nın uygulanması için nasıl planlamalar yapmıştır?

CEVAPLAR:

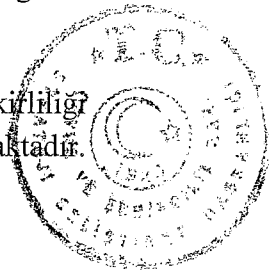
2872 sayılı Çevre Kanunu ve bu Kanun'a istinaden çıkarılan Yönetmelikler kapsamında Bakanlığımız merkez ve taşra teşkilatında görevli denetim personelleri tarafından ani, birleşik ve şikâyet üzerine denetimler yapılmakta, Çevre Kanunu'na aykırı faaliyet gösterenlere yine aynı Kanun'a göre idari yaptırım uygulanmakta, ayrıca Bakanlığımızca yayımlanan suç duyurularıyla ilgili Genelge kapsamına giren konularda 5237 sayılı Türk Ceza Kanunu'na göre Cumhuriyet Savcılıklarına suç duyurularında bulunmaktadır.

Bakanlığımızca hava kirliliğini önlemeye yönelik olarak 81 ilde çalışmalar yapılmakta, Hava Kalitesi Değerlendirme ve Yönetimi Yönetmeliği ile Bakanlığımız Hava Kalitesi Değerlendirme ve Yönetimi Genelgesi gereği hava kalitesinin korunması ve kirliliğin azaltılması kapsamında yüksek kirlilik potansiyeli bulunan illerimizin temiz hava eylem planları hazırlanmıştır.

Eylem planları kapsamında illerde kirliliğin kaynağında azalma ve hava kalitesinin korunmasına yönelik eylemler belirlenmiş olup, çalışmalar yürütülmektedir. Temiz Hava Eylem Planları taşra teşkilatımız koordinasyonunda hazırlanmakta, uygulanmasında ise yerel yönetimlere önemli görevler düşmektedir. Söz konusu eylem planları Bakanlığımıza gönderilmekte ve eylemlerin gerçekleşme durumları Bakanlığımızca Temiz Hava Eylem Planı İzleme (THEP-İZ) yazılımı ile altı aylık dönemler halinde izlenmektedir.

Son yıllarda gelişen bilgi teknolojileri hava yönetimi alanında kullanılmaya başlanmış, web tabanlı coğrafi bilgi teknolojilerini kullanan "Hava Emisyon Yönetim (HEY) Portalı" Bakanlığımız sunucularında devreye alınmıştır. Bu portalda tüm kirletici kaynakların coğrafi lokasyonları ve bilgileri kayıt altına alınmakta ve hava kirliliğine katkıları ortaya konulmaktadır. Meteorolojik/topoğrafik etmenler ve sınır ötesi kirlilik taşınımı, şehirlerimizin kirliliğe katkıları bütüncül olarak değerlendirilmekte ve hava kalitesi haritaları hazırlanmaktadır. HEY Portalı aracılığıyla hava kalitesini iyileştirmek üzere Bakanlığımız önderliğinde yerel politikalar geliştirilmektedir.

İllerimizin hava kalitesi durumları düzenli olarak takip edilmekte ve hava kirliliği seviyelerinde yükselme olan iller gerekli tedbirlerin alınmasına yönelik olarak uyarılmaktadır.



İllerce belirlenen tedbirler Mahalli Çevre Kurullarında görüşülerek karara bağlanmaktadır. 2014 yılından itibaren, alınması gereken tedbirler illerin Temiz Hava Eylem Planlarında yer almaktadır.

Ülkemizde 81 ilde toplam 350 adet hava kalitesi izleme istasyonu bulunmakta ve uluslararası standartlara uygun olarak ölçüm yapılmaktadır. Hava Kalitesi Değerlendirme ve Yönetimi Yönetmeliği kapsamında, istasyonların bakım-onarım-kalibrasyon işlemleri ile istasyonlardan elde edilen verilerin validasyon işlemleri düzenli olarak aylık periyotlarda yapılmaktadır.

Elektrik üretimi, çimento, demir-çelik, rafineri, seramik, kireç, kâğıt, kimya ve cam sektörlerinde faaliyet gösteren yaklaşık 750 tesisten kaynaklanan sera gazı emisyonları tesis seviyesinde 2015 yılından bu yana izlenmektedir.

Hava kalitesi ölçüm istasyonlarının kurulacağı yer ve istasyonda ölçülecek parametreler, Hava Kalitesi Değerlendirme ve Yönetimi Yönetmeliği'nde yer alan hükümler doğrultusunda yapılmaktadır.

Hava Kalitesi Değerlendirme ve Yönetimi Yönetmeliği AB müktesebatı ile büyük ölçüde uyumlu olup, tam uyum için çalışmaları da devam etmektedir.

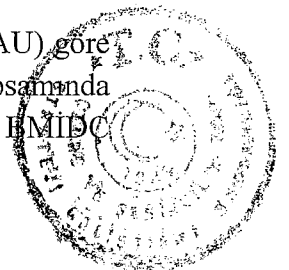
Türkiye iklim değişikliği ile mücadele konusunda ulusal koşullar çerçevesinde üzerine düşen sorumluluğu en iyi şekilde yerine getirmek için çalışmalarına devam etmektedir. İklim değişikliği konusundaki çalışmalar Bakanlığımız koordinasyonunda İklim Değişikliği ve Hava Yönetimi Koordinasyon Kurulu tarafından yürütülmektedir. Türkiye, iklim değişikliği ile mücadelede yerini alarak, Birleşmiş Milletler İklim Değişikliği Çerçeve Sözleşmesi'ne 2004 yılında, Kyoto Protokolü'ne ise 2009 yılında taraf olmuştur.

2010-2023 döneminde iklim değişikliğiyle ilgili yapılacak çalışmalara yol gösterici olmak ve bu kapsamdaki politikaları belirlemek amacıyla Ulusal İklim Değişikliği Strateji Belgesi hazırlanmıştır. Bu belge, Birleşmiş Milletler İklim Değişikliği Çerçeve Sözleşmesinin (BMİDÇS) "ortak fakat farklılaştırılmış sorumluluklar" ilkesi temel alınarak Türkiye'nin ulusal ve uluslararası kaynakları kullanarak gerçekleştirebileceği azaltım, uyum, finansman ve teknoloji politikalarını içermektedir.

2011-2023 dönemini kapsayan İklim Değişikliği Ulusal Eylem Planı ise Temmuz 2011'de yayımlanmıştır. Eylem Planında Türkiye'nin özel şartları çerçevesinde öncelikli sektörlerde uygulanacak sera gazı emisyon kontrolü ve uyum önlemleri yer almaktadır. İklim değişikliğinin Türkiye'deki etkilerine uyum sağlanması amacıyla "Türkiye'nin İklim Değişikliğine Uyum Stratejisi ve Eylem Planı" hazırlanmış ve 2011 yılında uygulamaya konulmuştur.

2020'den sonra yürürlüğe girecek Paris İklim Anlaşmasına yönelik BMİDÇS'ye taraf ülkelerin Birleşmiş Milletler Sekretaryasına sunmayı taahhüt ettikleri Niyet Edilen Ulusal Katkı Beyanı (INDC) ise 30 Eylül 2015 tarihinde BMİDÇS Sekretaryasına sunulmuştur.

Türkiye'nin ulusal katkı niyetinde, sera gazı emisyonlarının referans senaryoya (BAU) göre 2030 yılında % 21 oranına kadar artıştan azaltılması öngörülmüştür. BMİDÇS kapsamında yükümlülüğümüz olan Ulusal Bildirimlerin 7.si 26 Aralık 2018 tarihinde BMİDÇS



Sekretaryasına sunulmuştur.

Bakanlığımız koordinasyonu ve teknik desteği ile Karadeniz Bölgesi'nin iklim değişikliğine karşı direncinin artırılması amacıyla bölge ve şehir ölçeğinde ele alınması gereken eylem ihtiyaçlarının tespit edilerek çözüm önerilerinin belirlenmesi amacıyla Karadeniz Bölgesi İklim Değişikliği Eylem Planı açıklanmıştır.

Türkiye'nin yedi coğrafi bölgesinde iklim değişikliğinin olumsuz sonuçlarının farklı bölgelerimizde farklı etkilerinin olması nedeniyle, her bir coğrafi bölge için söz konusu iklim değişikliği politikalarına ilişkin eylem planlarının hazırlanması çalışmaları da devam etmektedir.

Çevre ve Şehircilik Bakanlığı olarak, Bakanlığımızın 2019-2023 Stratejik hedefleri kapsamında öncelikle 30 Büyükşehir Belediyesinde ve ardından 81 ilimizin tamamında Yerel İklim Değişikliği Eylem Planlarının (YİDEP) hazırlanması amacıyla mevzuat çalışmalarına başlanmıştır.

Türkiye'de iklim değişikliği ile mücadelenin güçlendirilmesi için kamuoyu farkındalığı ve paydaş kapasitesinin artırılması amacıyla, Bakanlığımız tarafından "İklim Değişikliği Alanında Ortak Çabaların Desteklenmesi Projesi" (İklimİN) yürütülmüştür. Proje ile iklim değişikliği alanında toplumun bütün kesimlerine yönelik eğitim ve bilinçlendirme faaliyetleri kapsamında, 27 ilde 37 hibe projesi ile 539 farkındalık artırma faaliyeti gerçekleştirilmiş, 31 adet politika dokümanı yayınlanmış ve 20 ilde eğitimler düzenlenmiştir.

2020 yılında yürütülecek diğer bir proje "Türkiye'de Uyum Eyleminin Güçlendirilmesi" projesi olacaktır. Projenin genel hedefi, özellikle sektör ve kent ölçeğinde iklim değişikliğine uyumun güçlendirilmesi yoluyla toplumsal direncin artırılmasıdır.

Düşük Karbonlu Kalkınma İçin Çözümsel Tabanlı Strateji ve Eylem Geliştirilmesi Teknik Yardım Projesi ile çözümsel tabanlı mücadele yoluyla küresel çabalara katkı sağlayarak insan kaynaklı sera gazı salımlarının azaltılması hedeflenmekte; ayrıca atık, bina, ulaştırma ve tarım sektörlerinde düşük karbonlu büyüme fırsatları değerlendirilerek, çevreye duyarlı ekonomik büyümeyi sağlayan yeni iş alanları, Ar-Ge ve yenilikçi yaklaşımların araştırılması amaçlanmaktadır.

